Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

Рік IV. Луцьк. Неділя, дня 6 січня 1929 р. Ч 1—2 (112—3)

Українська Громада

Орган Українського Національно-Демократичного Обєднання.

Ціна 20 гр. | Адреса редакції й адміністрації: ЛУЦЬК на Волині Алеї Б. Хороброго, 18.

Передплата: в краю: на 1 місяць 1 зол., на чверть року 3 зол., на пів року 5 зол. 50 гр. за рік 10 зол.; за границею: на рік 2 америк. долари або їх вартість в иншій валюті.

Рукописів не звертається.—Оголошення після умови. Непідписаних дописів не приймається.

Український народе!

Як що року перед Різдвом Христовим, так і сього року витає Тебе, Український Народе, „Рідна Школа" з колядою:

Бог Предвічний народився!

Надходить велика хвиля, коли понад українськими тихими полями й лісами, снігом та тугою окутаними, морозом та жалем скованими, засяє рокове світло Різдвяної Зорі.

Нехай її проміння, що продруться крізь вечірні сумерки, розбудять живу думку про невмиручість народньої душі.

Нехай вдарять вони ясною загравою по вікнах кождої української хати.

Нехай огріють душу, втомлену сумнівами.

Нехай запалять невгасимий огонь віри в серці кожного Українця й поведуть його думки та його тугу понад дорогі могили та білі хрести у ту вимріяну країну народнього ідеалу і скажуть йому:

„Рідна Школа", в якій виховується українська молодь, жде на поміч, кличе на тривогу, — вижидає щорічної коляди"!

Свято Різдва — це свято обновлення. А хто зможе краще обновити народ, придбати йому гарнійшу майбутність, як не молодь, та надія, той цвіт нашого народа?

Таку молодь, таких майбутніх трудівників в народі вишколює і виплекує „Рідна Школа".

На Різдво небеса й земля радуються, небеса Божою славою, а люде доброю волею і щедрим серцем. А хтож має щедрійше серце для свойого молодого покоління, як не Ти, Український Народе?

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ":

Ілля Кокоруда голова — *Теодор Мартинець* секретар

Члени Головної Управи (підписи).

До наших Читачів.

Кожний наш Шан. Читач здивувався і мабуть негодував на те, що два тижні не отримував газети. Так, ми закінчили старий рік числом 50. Не що, як лиш наш матеріяльний стан змусив нас до невільного відпочинку. Тепер ще лиш з нагоди свят матимемо тижневу перерву. а далі часопис виходитиме вже регулярно.

Вступаємо ми в 1929-ий рік з тою надією, що найдемо опертя у свідомих колах нашого українського громадянства. Лиш то громадянство, знаючи вартість свого часопису, зуміє нам дати можливість видавання часопису і доступу до ширших народніх мас. На тому місці дякуємо тим нашим Прихильникам, що в минулому році багато потрудилися для збільшення нам передплатників, надіючись, що на цей рік буде їх більше. Віримо, що не доведеться нам в теперішній час, такий важний для нашого народу, припиняти видавання „Української Громади". Вона є для народньої справи на Волині необхідна і єдина, тож повинні найтися в народу і засоби на її утримання у формі передплати і пожертв на пресовий фонд.

Видавництво „Укр. Громади"

Свято родини

Кожне свято є днем радости, днем відпочинку людини по тяжких трудах ради хліба насущного, ради існування. Навіть в найбіднішій сім'ї, що за злиднями світу божого не бачить, і там у свято заблимає каганьчик радости; не зза добра, якого немає, — просто зза самого факту, що людина жиє. Таке вже право природи.

Кожне свято має в життю людей якесь значіння і по кожнім святі, коли людина вглибиться у те значіння свята, прибуває їй енергії до життя і праці; зі свята виходить людина неначе оновлена, певніща себе, сповнена надією, скріплена вірою у краще завтра.

Різдво Христове—це свято родини Жадного свята не згадується з такою приємністю, як саме Різдво. Правда —воно у нас багате традицією, звичаями, колядками, а зіма не жаліє ріжних пригод, але найбільша цінність того свята в ... це свято родини. ...те свято зіма, яка ...м і хуртовиною ...ує життеві нев...няючи в тісний гурточок сім'ю неначе підсказує, що в нещастю треба шукати рятунку в гурті.

Перлиною Різдвяних Свят є Святий Вечір. Алеж у Святвечір не можна сказати — радість чи смуток перемагає у людей. Обоє тоді сплітаються тісно з собою, а частенько і не в одній родині скроплюються найдорощими перлами людської душі—чистими сльозами жалю за своїми дорогими, що лиш душами серед сім'ї вітають У Святвечір нікого не бракує за столом. Там сидить батько, що гнеться під тягаром життя про діточок турбуючись, але не пустує місце і після батька, що зломався під тягаром, або голову свою зложив шлях до кращого для сім'ї простелюючи. За столом і мати, що серцем своїм діточок виростає, але на почеснім місті і та мати, що зломалась ще заки діточок у люде вивела Сидять в родиннім колі діточки, надія старих батьків, майбутнє народу, але не бракує і тих, що серця їх передвчасно згоріли з любови до рідного краю, що свої буйні голови зложили в жертву за добро народу.

Може тому й не принято ходити в гості у Святвечір, щоб не заколочувати того настрою родини, в якому „з журбою радість обнялася".

А в цьому році, як і в кількох попередніх, заледви, чи в нас радість зможе подолати смуток. Занадто зранене серце кожної української родини, цілого українського народу, щоб радість змогла спинити сльози.

Не спиняйте їх! Хай течуть сльози з глибини серця, хай оновлюють в памяти недавні, а так давні події, хай живими стають перед нами ті, що кістками своїми встелили шляхи України, хай розкажуть, пригадають, хто і за що позбавив їх молодого віку Хай пригадають нам і свої заповіти! Хай пригадають нам ту родину, яку од ворога обороняючи, вони свої голови зложили.

Хай нікого чужого у цей Святовечір у нас не буде! Своєю українською родиною збірімось і волю до дальших змагань за добро родини насталімо!

Всім нашим Прихильникам, Передплатникам і Читачам шлемо побажання веселих і щасливих свят та всіх благ у новому році

Редакція і Адміністрація.

...ляда для „РІДНОЇ ШКОЛИ"!

Всі Кружки „Рідної Школи", Читальні, Луги, Соколи, Кооперативи, Церковні Брацтва, співацькі, музичні і ама...ькі громадяне, громадянки, молодь і дітвора колядують і щедрують тільки на „Рідну Школу"!

...ь — ЦЕ МІСЯЦЬ „РІДНОЇ ШКОЛИ". *Тому доходи з аматорських театральних вистав, концертів, чайних ...у і т. п. уладжуваних ким небудь в місяці січні йдуть виключно на „Рідну Школу".*

ГОЛОВНА УПРАВА „РІДНОЇ ШКОЛИ" у Львові, Ринок ч. 10.

З піднесеним чолом

Вступаємо в пороги 4-го року тяжкої громадської праці. Признаємось — матеріяльно слабі, але за те свідомі своєї моральної сили. На ту свідомість дають нам право три минулі роки.

За ті роки ніхто не похвалиться добрими умовами життя і праці. Щ.-ж можемо сказати ми зі своїми конфіскатами, процесами, судовими засудами і формальною нагінкою на нас таки наших т. зв. соціялістів і реалістів!. Проте ніщо не збило нас зі шляху, який ми собі намітили три роки тому. Задивлені в мету, до якої стремить наш український нарід, просякнуті вірою в успіх народньої справи, ми оперлись на власні сили народу, вибрали шлях праці найтрудніщий. Будучи безкомпромісовими по відношенню до народніх ворогів, ми завсігди готові були до тісної співпраці зі всіми українськими групами і партіями, що стоять на ґрунті незалежности й соборности власної держави, і завсігди кликати їх до тої співпраці.

Наша праця не завсігди була успішною. Нам закидали навіть, що ми розбивали народні сили, що ми вносили сварку в громадське життя. Але лиш той, що не хотів бачити, не бачив дійсности, не бачив, що мнимими сварками всякі спекулянти на нещастю народу закривали свої ганебні вчинки.

Нам тикають ввічи великою програною при останніх соймових і сенатських виборах, доказуючи тим ніби то неправильну політичну лінію, яку ми вели до виборів. Але якраз ті вибори були найсильніщим арґументом за правильність нашої лінії. Бо лиш ми остерігали перед сумними наслідками народнього розбиття, бо лиш ми передбачили виборчу поразку і щоби їй запобігти, кликали всіх до одного фронту. Наш голос був голосом вопіючого в пустині і не ми, а наш народ програв. Сьогодня це бачить кожний, як теж бачить виновників програної.

Що сталося з тими, що демаґогією потягнули за собою найбільше народніх голосів, що сталося з Сель-Робами?— Вони самі відреклись своїх слів і гасел і тим виразно показали облуду, якою омотували народні маси.

Де є надії й обіцянки одинковців, т. зв. тепер реґіоналістів?

Де є користи, яких наобіцяли народові инші розбивачі народнього фронту?

Все було облудою, облудою і облудою. І це починає тепер розуміти наш народ і в тому розумінні наша сила.

За минулі роки в нашому часописові зайшла лиш одна зміна: з часопису безпартійного ми перейшли на орган Національно - Демократичного Об'єднання. Але це не змінило нашого становища в громадській справі. Ми зробили лиш крок вперід, щоб з більшим успіхом продовжувати начату перед трьома роками працю. Тоді ми лиш неначе з боку кликали всіх до спільної праці. Тепер ми самі творимо організацію тих здорових елементів народу, що в них народня справа понад все, маючи завсігди простягнуту руку до инших організацій, що в засаді стоять на томуж ґрунті визволення українського народу, для спільної праці. Це наше становище находить щораз більше зрозуміння в народі, і це знов в свою чергу дає запоруку, що 1929-ий рік буде для нашого народу роком консолідації, роком великої зміни на краще.

У 1929-ий рік вступаємо слабі матеріяльно, але вступаємо в нього з піднесеним чолом. Морально сильні, ми певні, що народ дасть нам і силу матеріяльну на продовжування праці, яка виявилась едино корисною для добра нашого народу.

Редакція.

Народній З'їзд

Народнім З'їздом називається З'їзд Українського Національно-Демократичного Об'єднання (УНДО). Такий З'їзд, третій з черги, відбувся в днях 24 і 25 грудня 1928 р. у Львові. Селяне, робітники, світська інтелігенція і духовенство, що просякнуті ідеєю волі і добробуту українського народу і згуртовані в Українському Національно-Демократичному Об'єднанню, роблять на таких з'їздах перегляд своєї громадської праці й народньої політики в минулому і намічають працю й шляхи народньої політики на майбутне.

На останньому З'їзді впали з уст одного промовця такі слова: ми не належимо до тих, що здобувають народні маси демагогією; праця і зростаюча свідомість народу єднає нам прихильників і борців за добро народу в наших рядах.—Що воно так є, то показує нам життя і практика, а що воно так мусить бути, то також не оставляє ніяких сумнівів само життя.

Перегляньмо коротенько наше громадське життя на Волині за останні роки: яке воно непевне, як воно хилиться то в один то в другий бік, неначе лози гнуться від вітру, і в результаті ще й сьогодня шукає якогось опертя. А чому?—Бо весь час було воно під впливом демагогії, брехні, фальшивих обіцянок. Во наш народ на Волині, невироблений політично, не знав, що значить терпеливість і впертість на полю громадської роботи. Наш народ знав, бо відчував, що йому зле, і хстів як найскоріще вирватись зі своїх злиднів Це його хотіння використовували ріжні демагоги і тягнули його за собою: на схід, звідки ніби-то „навесну" прийде визволення, на захід—до Варшави, звідки малиб прийти полекші. Звичайно—все це був великий обман, але підпадаючи під його вплив, народ і слухати не хотів про якусь працю самотужки і свято вірив демагогам, які переконували його в безсилости народу і в потребі чужої допомоги для покращання його долі. Під впливом демагогів і УНДО означало угоду, а народ навіть не старався розібрати, що то значить УНДО.

Колиб Українське Національно-Демократичне Об'єднання (те саме УНДО) хотіло послугуватися демагогією, то вже давно малоб за собою на Волині чимало легковірів, які очікувалиб і на вербі груш. Але УНДО завсігди, постійно і спокійно доказувало одну й ту-же правду: коли хочемо чогось добитися—працюймо, борімось з трудношами життя і з нашим поневоленням; чужими руками лиш вогонь добре загортати. Наш народ на Волині в свойому горю, у свойому бажанню негайних змін на краще, не зрозумів тієї правди. Він вірив демагогам, що обіцяли чужу поміч, негайні зміни. Але скоріще чи пізніще правда мусіла

Огляд подій за 1928 рік.

Стоючи на порозі нового року трудно ще нині сказати, яка подія у тому році, який ми тільки що попращали, була найважніща. Однак у всякому разі слід ствердити, що рік 1928-ий зазначився в історії світа й ріжних його народів цілою низкою далеко немаловажних подій.

Гадаємо, що обхоплюючи той рік загальним поглядом, на першому місці треба звернути увагу на виявлений у тому році розвал внутрі комунізму, дальше — на зріст напруження поміж Анґлією і Сполученими Державами Північної Америки; на затіснення звязків поміж Францією і Анґлією і зріст міжнароднього значіння Німеччини; на велику ролю, яку одіграли у світовій політиці події на далекому Сході, в Азії; вкінці на могутвій поступ людського духа, який не вважаючи на всі перешкоди, старався побороти то безкраї води океану, то знову здобути недосяжний бігун. Минулий рік був теж роком стихійних катастроф. У минулому році в цілому ряді держав відбулися вибори до парляментарних палат, у цілому ряді держав зайшли зміни урядів. Деякі знову справи не найшли розвязки в тому році, дарма, що були раз по раз порушувані, так напр.: належать туди справи Польщі (польсько-литовські переговори, і торговельні переговори польсько-німецькі та польсько-совітські). Деякі питання великої міжнародньої ваги були тільки започатковані в 1928 році: до них належить увільнення німецької Надренії від французько-англійської військової окупації (означало би це остаточний кінець решти военних наслідків на заході Европи).

Деякі події в 1928 році мали величезне значіння і для українського народу взагалі та для нас українців під Польщею зокрема. До таких подій належать весняні вибори у Польщі до варшавського сойму та сенату, а у внутрішньому нашому житті, під впливом зросту національного руху на Радянській Україні та розвалу серед московських більшовиків, у другій половині 1928 року помітне скріплення в нас національної течії і упадок впливів сель-робів. Зріст сили національного українського руху, так на Наддніпрянщині як і в Польщі, відбився у деякій мірі на церковній політиці в Польщі, однак спроби українізації православної церкви, започатковані українськими церковними діячами, покищо розбилися об мур московських реакціонерів. Всетаки і ці спроби були немаловажною подією.

Приглянься тепер подіям минулого року в хронольоґічному (черговому) порядку.

Отже в січні 1928 р. цілий світ ахнув з великого дива, почувши вістку, що найвищі більшовицькі достойники і співтворці совітської держави Раковський і Радек є заслані на Мурман, Троцький на Сибір (до села Верно), а Зіновєв, Камєнев, Преображенський і цілий ряд инших найчільніших більшовиків пішли з волі диктатора в комуністичній російській партії Сталіна „в дураки". — Польща вислала до Литви аж дві „ноти" в справі замирення, однак без наслідку. — Між Італією та Югославією підписано „договір приязни", котрий однак не усунув постійного італійсько-югославянського напруження. — Польща пробувала навязати в січні знову торговельні переговори з Совітами і в тій ціли їздив до Москви делеґат Польщі Голуфко, однак безуспішно. В Польщі багато шуму наробило загострення і так гострих приписів пресового декрету. У Львові 24-го січня розпочався політичний процес проти 17-ти молодих інтеліґентних українців за вбивство шкільного куратора Собінського і инші провини.

В лютому поміж Австрією і Італією вибух гострий конфлікт на ґрунті протинімецької національної („меншостевої") політики Італії у колишній австрійській провінції Тиролю. — Польща знову обмінялася з Литвою „нотами", які знову нічого не змінили у стані „мирної війни", який істнує досі між цими державами. — 23 лютого у Вильні розпочався голосний політичний процес проти членів „Білоруської Громади". — На Волині й у Галичині йшли в тому місяці масові арештування українських громадян на ґрунті передвиборчої праці.

В березні (марті) 1928 року відбулися у Женеві (в Швайцарії) засідання Ради Союза Народів, однак нічого особливо цікавого не принесли. Зате широкий відгук у цілому світі найшли арешти, поведені більшовиками в донецькому басейні на особах німецьких інжинірів і инших фаховців за „саботаж".— 4 березня відбулися у Польщі вибори до сойму та 8-го до сенату; після цих виборів уперве появився на політичному овиді в Польщі т. зв. „Безпартійний Бльок", як урядова партія; через розбиття національних сил і спантеличення народу, Волинь, Холмщина, Полісся і Підляшша вийшли з виборів геть розбиті, в Галичині побідило УНДО (20 мандатів до сойму і 9 до сенату). При виборах до польського сойму було 717 виборчих лист, а до Найвищого Суду зголосили виборці кількасот скарг. 17 березня відбулося бурхливе відкриття варшавського сойму, з накликанням поліції на залю та співанням українського національного гимну. У Львові закінчився політичний процес (тривав 38 днів) проти 17-ти українців; — двох з них присуджено на смерть.

В квітні відбулись вибори до парляменту у Франції (побідили праві партії). Польський міністр Залєскі їздив до Риму на таємничі розмови з Мусс[illegible] По европейських столиц[illegible] афґанський король [illegible] Болгарії був страшн[illegible] Німецький літак „Б[illegible] тів понад атлянті[illegible] до Америки.

В травн[illegible] національн[illegible] революцій[illegible] лицю Ки[illegible] конфлікт[illegible] яка рішт[illegible] сів у п[illegible]

вийти на верх; надії завели, а на їх місце прийшло розчарування, зневіра; почалось і отверезіння. Народ нарешті розкусив вартість демагогів; як піна на воді щезло все, що навіяв на Волинь перший комунізм в 1923—4 році; розлетілись всякі сельроби; на почесне місце наводної уваги приходить Укр. Нац. Дем. Об'єднання, як єдина українська партія, яка не знає компромісів, для якої ціль—воля і добробут українського народу, для якої засіб—дрімучі сили того народу.

Ми подали тих кілька заміток, хоч вони й не належать до Народнього З'їзду. Їх треба було подати, щоб нікому не здавалось, що нас не обходить Народній З'їзд у Львові. Бо хоч це був З'їзд лиш одної партії, але якраз та партія—Українське Національно-Демократичне Об'єднання—як найсильніща українська партія на наших землях під Польщею, двигає на собі майже весь тягар нашої політики в краю і на міжнародній арені. Свідчить про це найчисленніще українське представництво в соймі й сенаті, найбільше число відданих народніх голосів підчас громадських і соймових виборів на листи Об'єднання, найсильніщі атаки на Об'єднання з боку всіх ворогів нашого народу. Через те то значіння Народнього З'їзду для нас величезне і ми постараємось подати докладніщий звіт зі З'їзду в слідуючих числах нашої газети.

Вічно відкрита рана

Справа т. зв. національних меншин на міжнародн. полі

Нема, мабуть, нині поважного політика у світі, який не признавав би, що справа т. зв. національних меншин, себто частин народів, які найшлися після війни у чужонаціональних державах, що ця справа не належить до найважливійших і найскладнійших справ міжнароднього значіння. Існує додаток до версайського мирового договору, присвячений спеціяльно охороні національних меншин і цю додаткову умову підписала м. и. також Польща і ця умова, річ ясна, є зареєстрована, як одна з перших, в Секретаріяті Союза Народів. Існують постанови, які кажуть про право поодиноких меншин (установ а навіть у деяких випадках окремих громадян) відкликуватися до Союза Народів зі скаргою на державу, яка кривдить нац. меншости. Отже Союз Народів має не тільки право але й обовязок стежити за виконанням з аданої міжнародної умови про охорону національних меншин та взагалі опікуватися свобідним хоча би тільки культурним і господарським розвитком національних меншин.

На практиці діється цілком інакше. Перш усього держави, що підписали в 1919 році згадану додаткову умову про охорону нац. меншин, зробили це або під примусом обставин або для гарного жесту, однак у своїй пізнішій внутрішній політиці або геть перестали з тією умовою рахуватися, або бодай її всяко обминали й нарушували. З другого боку Союз Народів перетворився, як відомо, в установу взаємної виміни чемностей та переливання моря слів з пустого в порожнє. Засадою (принципом) Союза Народів є не торкатися „дразливих" справ, що могли би пошкодити штучно підтримуваному сонливому і безвольному настроєві. Цю звичку й цей настрій Союза Народів знаменито використовують поодинокі держави, які стоять на становищі, що справа „меншин" є „внутрішньою справою" даної держави і що це для держави є просто образою, коли инші держави, члени Союза Народів, „втручаються" до її „внутрішніх справ". Ось так справи нац. меншин стали „дразливими" справами, яких краще не зачіпати, бо навіщо, мовляв, задля якихось там претенсій якихось „невдоволених" „маленьких народів" наражуватися на гнів існуючих держав.

Але те саме життя, яке писану умову робить густо-часто клаптиком безвартного паперу, не дозволяє так само приспати або й штучно зі світа звести живу справу. Такою живою справою є факт існування більших та менших відламів різних народів (себто „національних меншин") в границях чужонаціональних держав. Живою справою є змагання тих „меншин" до вільного життя, до політичної рівноправности, до свобідного господарського й культурного розвитку. Живою справою є боротьба цих народів проти всякої політики культурного й економічного винищування, не кажучи вже навіть про боротьбу проти спроб справжнього винародовлення. І тому теж найбільше штудерно подумана внутрішня урядова політика, ані найпоганіші умови на ґрунті Союза Народів та взагалі в міжнародніх відносинах, усі ці перепони не можуть перешкодити фактові, що справа національних меншин раз у раз виринає й раз у раз доводить до гострих сутичок та пересправ у широкому світі.

Так сталося теж майже безпосередньо перед закінченням останнього засідання Ради Союза Народів. Німецьке шкільно-освітне товариство „Фольксбунд" з Горішнього Шлеська внесло до Союза Народів скаргу проти польської шкільної політики. Коли ця скарга вийшла на чергу нарад, польський міністр закордонних справ Залескі заявив, що діяльність німецького „Фольксбунду" в Польщі „наражує на небезпеку европейський мир". На це німецький міністр закордонних справ Штреземан з обуренням ударив пястуком об стіл і крикнув: „нечувана річ!" Після того він склав заяву, що коли Союз Народів не шанував високо справи охорони нац. меншин, тоді взагалі для деяких держав сумнівну вартість малаби приналежність до Союза. На те голова Ради Союза Народів, закордонний міністр Франції Бріян, уважав конечним заявити, що Рада Союза, мовляв, завжди буде боронити „святої справи меншин". На найблищій Раді Союза Народів (на весну) мають радити над способами, якби швидше і лекше полагоджувати скарги меншин.

Ця історія була для цілого світа несподіванкою. Польська преса обурюється на німців, обурюється на смільчаків, які „відважуються" вносити якісь скарги, та жалє, що Польща взагалі підписувала в 1919 році умову про охорону нац. меншин. Очевидно, що це обурення не змінює суті справи: замісць обурюватися, треба старатися бодай трохи злагіднити відкриту рану, яку завдала живим національним організмам остання війна та останній несправедливий і односторонній мир!

Що діється в світі

Повстання в Афганістані чи зачіпка Англії з Совітами.

В Афганістані вже кілька місяців кипить повстання. Один раз навіть була загрожена повстанцями столиця. Було загальне переконання, що то поклонники старих традицій і звичаїв не могли примиритись з новими европейськими реформами свого короля і збройним повстанням стали на оборону старини в краю. Тепер тому цілому повстанню надають зовсім инший характер.

Афганістан лежить між англійськими Індіями і Совітами і через те політичні впливи, які панують в Афганістані, мають велике значіння для тих обох держав, які є між собою майже на воєнній стопі. За короля Аманулага зросли в Афганістані впливи Совітів. Це не наруку англійцям і вони використали незадоволення проти короля, щоби захопити Афганістан під свій вплив. І вийшло таке: англійці, монархісти, підтримують повстанців, а більшовики, комуністи, підтримують короля. Побіда в повстанню перехиляється на бік короля, який в останньому бою захопив 400 полонених. Але помилявся би той, хто думав би, що це на користь більшовиків. Хіба, що хвилево. В засаді в Афганістані, як взагалі у всіх азійських народів, як і в цілому світі, відроджується націоналізм та зростають стремління до повної незалежности від европейських завойовників, і зріст сили Афганістану означає рівночасно ослаблення в Азії сили більшовиків.

У Німеччині відбулись вибори до нім. парляменту (побідили соціялісти) й склався новий уряд з соціялістом Мюлером на чолі. На підбігунових ледяних кригах розігралася трагедія, розбився італійський воздухоплав „Італія". — Між Польщею і Литвою загострився конфлікт. — Скінчився процес т. зв. альзацьких автономістів (німців в Альзації, у Франції), а 15 обвинувачених присуджено на низькі кари до 1 року вязниці. Майже одночасно скінчився у Вильні процес Білоруської Громади (тривав поверх 3 місяці), а овинувачених присуджено разом на 209 літ тюрми (з того трьох б. послів по 12 літ).

У червні в югославянському парляменті один сербський посол вбив і ранив кількох послів-хорватів. Відбулося засідання Ради Союза Народів. Марш. Пілсудскі уступив з головування в раді міністрів. Вирятувано частину залоги воздухоплава „Італії", однак при цьому героїчною смертю згинув славетній норвежський дослідник Амундзен.

В Липні скінчився у Москві процес проти 53 ох донецьких „саб[illegible] 11 осіб присуджено [illegible]бувся у Москві VI. [illegible]націоналу, на яко[illegible]сив промову про [illegible] Польщею. Ав[illegible]лючили союз у [illegible] договір за[illegible]мерикою). [illegible]олицької [illegible] за пе[illegible] Греції [illegible] державний муж, републиканець Венізельос, і зараз здусив монархістичний рух. В Египті з англійською допомогою поведено державний замах проти національного уряду й розігнано парлямент. У Львові на „наглому суді" присуджено двох молодих українців на кару смерти за напад на почту з доручення Української Військової Організації.

В серпні відбулися вибори до парляменту у Греції; вибухла революція у Бразилії; албанський президент проголосив себе королем; помер від ран, отриманих у сербському парляменті, славетний вожд хорватів посол Радіч; у Берліні відбувся Конгрес Міжпарляментарної Унії (виступали там і українські посли); у Женеві відбувся Конгрес „зорганізованих народів" також з участю українців (послів з УНДО); там-же у Женеві відбувся конгрес Союза Народів, на якому започатковано розмови про евакуацію антантських військ з Надренії. У Брюкселі (Бельгія) відбувся конгрес II Інтернаціоналу. Врешті в Парижі 13. держав підписало мировий „пакт Келлога".

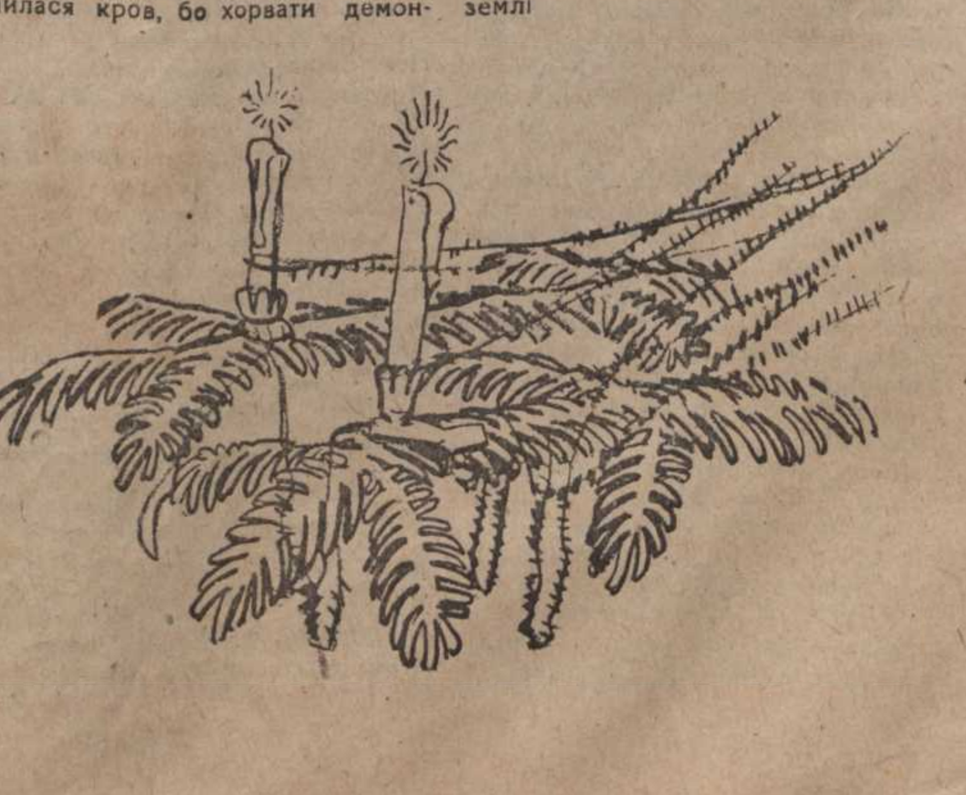
У вересні підписано приязний договір поміж Італією і Грецією. Помер визначний німецький дипльомат, посол у Москві Брокдорф Ранцав. У столиці Еспанії Мадриті згорів театр і серед пожежі згинуло 700 людей.

У жовтні в останнє у тому році (шостий раз) зірвано німецько-польські торговельні переговори. В Австрії відбулися великі демонстрації лівих і правих організацій. В Польщі був загальний страйк у Лодзі. Розкололася найстарша польська соціялістична партія ППС. Німецький воздухоплав „Цепелін" перелетів Атлянтійський океан.

В листопаді (першого дня) прийшло у Львові до кривавої вуличної стрілянини, після чого були розбиті українські установи. Польща вислала до Чехословаччини ноту проти української еміграції. В Америці вибрано нового президента Гувера. В Румунії прийшов до влади новий демократичний уряд Маню. В Афганістані вибухла революція проти реформ, які вводив король Аманула. В польському соймі поміто українського посла Хруцького.

У груднім місяці в Хорватії полилася кров, бо хорвати демонстрували знову проти сербів. В Австрії вибрано нового президента. Поміж південно - американськими державами Болівією і Параґваєм вибухла війна за посідання нафтових теренів. У Варшаві підписано польсько-мадярську умову приязни. В Люґано (Швайцарія) радила Рада Союза Народів; там уперве прийшло до гострої суперечки поміж нім. міністром Штреземаном і польським мін. Залеским. В Румунії відбулися вибори до парляменту й побідила селянсько-демократична партія. У Львові відбувся (24 і 25) Народній З'їзд (Конгрес УНДО) з участю близько 300 делегатів.

Не дармував 1928-ий рік на землі!

Війна в Південній Америці

Дві маленькі держави Півд. Америки—Болівія і Парагвай ненадійно почали війну. Та війна така мізерна в порівнанню хоч би до китайської межиусобиці, що вистарчилоб лиш згадати про неї, як про якесь заворушення в місті. В ріжних манїфестаціях по більших місцях є дуже часто більше учасників, як ті обі держави мають війська; всього 7.000. Проте значіння тієї війни далеко більше, як виглядає на перший погляд.

Про що ходить войовничим державам?—Отож між Болівією і Парагвасм є досить великі простори землі—неужитків, де не було між державами виразної границї. Поки ті землі були неужитками, ними ніхто не турбувався, але тепер найшли там нафтові джерела і кожна держава захотіла забрати собі більше нафтових теренів. Не погодилися і своє право рішили підперти зброєю.

У справу вмішалась Ліга Націй і на її інтервенцію войовничі сусіди віби то припинили воєнні ділання. Останні відомости кажуть, що Болівія, більша від Парагваю, не витримала і її війська знов пішли на Парагвай та заняли одну парагвайську твердиню.

З тої війни мимоволі насуваються висновки: 1) Ліга Націй вже не раз доказала, що стає на бік сильнїщого і затверджує доконані факти Навчена тим Болівія надіється, що загарбавши суміжні землі не буде потрібувати їх віддавати. 2) Малі держави почали війну, хоч є членами Ліги Націй, і не дуже рахуються з її авторитетом. А що буде коли більші держави закрутяться у воєнному танцю?

Війна Болівії з Парагваєм не ворожить добра світові.

РІЖНІ ВІСТИ.

● Мін. Залескі в мові з одним заграничним кореспондентом заявив, що Польща по відношенню до національних меншостей веде політику далекойдучої терпимости. Iменно, що тільки терпить, поскільки мусить.

● В Льондоні розірвались 20.XII. в центрі міста газові труби. Вибух був такий сильний, що мостові кількох вулиць вивернуло як підчас якого землетрусу. Згорів один будинок і ранено кільканадцять осіб.

● 30 грудня 1928 р. скінчився в Варшаві процес проти Войцеховского, що свого часу стріляв до торг. представника Совітів у Варшаві. Войцеховського засуджено на 10 літ вязниці

● 30.XII 1928 р. губернатор стану Ню-Йорк затвердив 9 засудів смерти за грабіж і морд.

● В Африці зловлено цілу банду (до 200 душ) людожерів. Хоч двох ватажків тієї банди страчено і це дуже наполохало муринів, то одначе мала надія ма те, щоби викоринити людожерство.

● 13.XI. ц. р. відбувся в Ню-Йорку жидівський банкет з доходом на свій університет. Вступ на банкет коштував лише одну тисячу долярів.

● Більшовицький червінець стратив на біржі більше як половину своєї вартости. Доказує це добру господарку червоних володарів.

● Вже й більшовикам надоїли політичні комісарі в армії і їх поусували. Поволеньки все вертається до старих часів.

ДОПИСИ

З ПОЛІССЯ.

19 грудня відбувся урочистий акт закінчення місячних кооперативних курсів у Вере ті, які розпочато 20 листопада. На курсах викладали місцеві лектори: п.п. Ол. Базилевич, П. Артемюк, В. Павенський, М. Шевченко, М. Карпук, В. Соловій, А. Гриневич; інстр. Р. С. У. К. в Луцьку п. п. Зибенко і Паренюк та запрошений п. сенатор М. Галущинський. Тих, що прослухали курси з початку до кінця було 34 особи з того 6 панночок. Курсанти в більшости походили з берестейського пов., одна панночка з м. Верестя, решта ж з повітів: Білої-Підл. (6) володавського (1), константинівського (1), любомльського (1), кобринського (3), дорогичинського (1), пружанського (2).

При закінченні курсантам було роздано анкету з запитаннями, з якої виявилось, що всі курсанти бажали б ще прослухати курси агрономічні, дехто пасічницькі і молочарські. Крім того на курсах було уряджено зразкові загальні збори, та зроблено курсантам іспити у висліді якого 11 курсантів одержали свідоцтво з поміткою „дуже добре", 13 „добре", 10 „за доволяюче".

Не зважаючи на те, що лектори в часі іспитів трималися безсторонности, ставили запитання відповідно до інтелектуального розвитку особи, трапилось пару „халеп": одна вже поважна панночка від „бала" розревілась, а один поважний курсант (бувший нар учитель) з огірчення тут же розірвав своє свідоцтво.

Мялу несподіванку справив курсантам Р. С. У. К у Львові приславши безплатно для роздачі ріжних книжок кооп. змісту., по 8 екземплярів на особу.

Взагалі ж курси зробили на слухачів приємне (вислід анкети) та помітне враження; поскільки з початку виявлялась деяка дикість не тільки у відношенню до лекторів, але ж і курсантів поміж собою (жили бурсою), то вчасі закінчення відчувалось, що то вже одна родина.

20 ц. грудня розпочались двохтижневі кооп. курси в Кобрині при наявности 18 слухачів ріжних гмін кобринського пов.

Життьові рисочки.

Ідемо з м. Здолбунова. Гуторимо про справи господарські й кооперативні нашого села.

Смеркає. Підїзжаємо до с. Гульчі—ческої. Бачимо на могилах блимання вогників. Чути похоронні співи. Когось ховають.

Біля могилок зупиняємося Злазимо з воза, відходимо до гурту людей, щоб придивитися до похоронної церемонії наших сусідів, волинських православних чехів. Також я сама церемонія, що й у нас українців. Ріжниця лише та, що священник читає Євангелію і молитви мовою чеською і співаки також співають по чеськи.

Яка велика насолода і яке незгладиме враження робить на людину бачити і слухати з якою любовю і надією люде звертаються до Бога за допомогою і хвалять Його своєю рідньою мовою.

Мимо волі насуваються думки: Ось як то на світі! Хто організований, впертий і витривалий в праці, в кого панує єдність в думках і в ділах—завше свого досягає. Чехів на Волині жменя, а Службу Божу правлять і моляться Богові по своєму по чеськи. — Нас українців міліони на Волині, але чи по наших церквах чуемо службу Божу нашою мовою.

Що це доказує!

П. П.

„Людям часто більше залежить не так на тім, щоби бути з кимсь, як щоби бути проти когось". — Ця правда особливо є яскравою, коли матимем, на думці наші партії.

„Współpraca" в грибовицькій гміні.

На одному з зібрань радних грибовицької гміни оден з радних предложив асигновати певну суму на закуп українських книжок до шкільних бібліотек в гміні. Він зазначив, що по школах є самі польські книжки, між ними і досить дорогі, а українських нема зовсім в 14-ти „українських" школах. Зібрані радні приняли дуже прихильно це предложення, і асигнували 600 з. на закуп українських книжок для заснування українських бібліотек при школах. Щоб використати асигновані гроші, був уповажнений оден з радних, котрий звернувся до представника шкільної освіти, щоб той дав спис, які українські книжки можуть бути допущені в шкільних бібліотеках. Представник шкільної освіти запротестував проти закупу українських книжок, кажучи, що в протоколі гмінної ради сказано, „na uzupełnienie bibliotek", а коли в бібліотеках є тільки одні польські книжки, то можна й докуповувати тільки польські. Замість заснования вийшло „uzupełnienie". На останньому засіданню ради той же радний вніс предложення, щоби надалі на зібраннях вибирано секретаря з поміж радних щоби такі помилки більше не повторювалися, але закон теперішнього самоуряду того не допускає. Скінчилося новою асигновкою на заснування українських бібліотек в сумі 1600 зол. Чи й ті підуть на „uzupełnienie", невідомо. Поживем—побачим.

Радний

Сусіди та неоднакові.

(с. Смордва і Ст. Носовиця на Дубенщині)

Село Смордва має до 250 номерів, а то і більш, має пивярню, має кілька жидівських склепів, має посередині дім з самим горілочним та з ковбасами. В осені смордівці несуть з пивярні ковбасу та горілку, а на весні ходять по селах та просять хліба. Моглиб заснувати у себе кооперативу, моглиб виписувати й газету, хоч би в пятеро сложившися, але що вже говорити про кооперативу, коли й газети немає в селі ні одної. А от Стара Носовиця. Там є всього номерів лиш до 120, а є там і кооператива і газети передплачують, та не одну; там і „Українська Громада" й „Народня Справа" і „Неділя". І не тільки самі чоловіки передплачують газети, але й жінки, що є також членами кооперативи. Беріть примір, жінки та чоловіки, всі не тільки смордівці, а всі—передплачуйте газети та засновуйте кооперативи, бо вже час і пора бути людьми.

Ю. С—ик.

Не марнуйте молодих літ!

(с. Осмиловичі, володимирського пов.)

Завдяки нашому старанному громадянству відкрито в нашому селі в минулому році філію Т-ва „Просвіта", до котрої вписалося 30 членів, переважно жонатих, бо молодіж не цікавиться культурно-освітнім життям. Замість того, щоб брати удїл у місцевій читальні, читати книжки та газети, то більшість молоді нашого села жиє розпустним життя. Сором вам хлопці, що тратите молоді літа, не цікавитесь культурно-освітнім життям. Адже майбутнє ваше колись спитає, де ви молодість діли.

Вістки з села Турії

(пов. Дубно).

— Є в нас учителька українка—п. Віра Вечеркова. Вона то заповідає дітям: ви, діти, навіть і не думайте на другий рік балакати зі мною в школі по українськи, тільки по польськи. Добра потіха...

— 8.XII 1928 на якийсь фальшивий донос замкнено до арешту в Верби б. козака української армії Митрофана Спасюка, що живе в с. Турії.

— Від місяця по ночах чогось підглядають під вікнами поліції з Верби і майже кожного разу беруть з села незалежні їм фурманки.

Турієць.

До наших закордонних передплатників.

Звертаємося до всіх наших закордонних передплатників, які залягають з передплатою, з проханням вирівняти залеглість.

Адміністрація.

Нема часу ні гроша.

(с. Бискупичі, пов. Луцьк).

У нашому селі засновано філію „Просвіти" 26 грудня 1927 р. До якогось часу хлопці бралися до праці. Що-вечера сходились, читали книжки, приготовлялись до вистави. Першу виставу „Сватання на Гончарівці" одіграли чудово. А тепер — хоч і не згадуй. Один пішов до війська, другий поїхав до Бразилії, третій оженився, а а решта, як кажуть, нема часу ні гроші на культурно-освітню працю. Зате „Андрея" справляти то є кому; сперечались, чи по дві, чи по три пляшки на душу брати. Попились, а на другий день повно новинок в селі про бійку й навіть про крадіж. Тільки й живеш надією, що колись прийде на людей спамятання. Коли зрозуміють також становище своє й народу, те-скоро вишумить дурійка з голови.

Свій.

ЯК БУДУВАЛАСЯ ПОЛЬСЬКА ШКОЛА в ЛУЦЬКУ.

В днях 8 і 9 грудня 1928 р. відбувся в Луцьку з'їзд „Польской Мацежи Школьней" і в тих-же днях посвячено величавий будинок цього Т-ва в Луцьку, призначений на ремісничу й торговельну школу та на бурсу. Не від річі буде тут замітити, що є це школи, які мають виховувати людей для тих суспільних станів, які у нас зовсім занедбані; ремісники, купці. Яке значіння мають ті стани, вистарчить сказати, що головним чином зза того, що ми їх неухвали, не маємо тепер своїх українських міст. Якже будувався будинок для тих шкіл?

Отож в першу чергу військо дало „П. М. Ш." два гектари землі під будівлю. Потім луцький соймик підписав вексель „П. М. Ш." на 50.000 зол., на який П. К. О. видало ту суму (Прислужились тут наші соймиковці при повних „компліказіях" сумної памяти). Цю суму сплачується тепер грішми, які „асигнують" на „П. М. Ш." гмінні ради. „П. М. Ш." дістала 1000 куб. метрів дерева в борі на 3 роки та ще з 25 проц. знижкою. На будову дав департамент заводового шкільництва (уряд) 130.000 зол. Кремянецький лицей дав переробленого дерева на суму 8.000 зол. Головна управа „П. М. Ш." дала 30.000 зол. запомоги. Воєвідство дало 15.000 запомоги. — Кошта будови разом виносять до 400.000 зол., а теперішня вартість будинку виносить найменше двічи стільки.

Скільки то грошей треба на один путній будинок і як то легко добути їх пануючій нації. І скільки то нам треба зусиль, шоби будувати свої культурні твердині!.. Але неможливим це не є. Для цього потрібне нам тільки зрозуміння справи, добра воля і спільна праця.

„СВѢТЪ ИСТИНЫ"

Відомий Е. Комаревич з Володимира знову розіслав до всіх повітових протоієреїв і благочинних „циркуляра", в якому — від імени певної групи мирян—закликає до пожертв на відновлен[...] „Свѣта истины". [...] ванні „Св. ист." К[...] няє конечністю б[...] тою українців, які [...] гають до українізації [...]

Подаючи [...] дянстве, з[...] те, що м[...] шей по[...] протиук[...] рок не[...]

Богун під Берестечком.

Потуга слабне. Зрада гадом
В козацький табор заповзла,
Немає гетьмана. Поспільство
Німа трівога пройняла.
Луна стояла понад Стиром,
Ляхи ломили Лицарів,
А полки йшли в туманну далінь
І небо рвав гарматній грім.
Аж ось в диму мушкетів виріс
Мов викутий із криці велит
І пірначем спинив загони
І галічча зловіщиїі скрегіт.
І вдарив в панцирів кордони,
В корогви вражі мов бурун:
Вперед рушай! І в славу вічну
Повів товариство Богун.

Юрій Косач.

НОВИНКИ

Добро „Просвіти" — це добро цілого народу, а з осібна кожного з нас. Це добро скріпимо й збільшимо, коли найдемося всі під прапором „Просвіти" і станемо її членами.

Б. сенатор Карпинський обивателем.

Як відомо, б. сенаторові адвокатові Карпинському з Рівного аж на 5-ому році сенаторства сказано, що він не є обивателем Польщі. Після цього п. Карпинський побивався того обивательства, без якого він не міг бути й адвокатом. Нарешті довідуємось, що п. Карпинський дістав обивательство і, як раніш, веде свою адвокатську канцелярію в Рівному.

Українські народні школи в Луцьку. Свого часу „Земя Волиньска" дуже турбувалася, що шкільна влада занадто опікується українськими школами в Луцьку. На це кураторія пише в тій же газеті між иншим таке спростовання: „1) Не є правдою, щоби в Луцьку існувала народня (повшехна) школа утраквістична або українська. Зпоміж 6 публичних народніх шкіл з польською викладовою мовою заледви в двох школах, т. є. № 3 і 4, побіч польської викладов і мови, провадиться науку української мови (języka ruskiego), як предмету. Наслідком того не є правдою, щоби шкільні власти ратували „українську школу", коли такої школи немає".—Може хто не вірив-би, то має офіційне потвердження стану українських народніх шкіл в Луцьку.

Ліквідація комуністичних ячейок? Польська преса доносить про ліквідацію комуністичних ячейок на Дубенщині. Арештовано кілька осіб зпоміж української молоді.

„Нездорові стосунки". В Луцьку мала мійська рада клопіт з вибором заступника бурмістра. Мало що не дійшло до того, що й у Ковлю, де заст. бурмістра назначений. Врешті жиди, які складають дві третини ради, зрозуміли, що не можна перетягати струни і помимо взаїмної ворожнечі ріжних груп, об'єднались біля одної кандидатури та вибрали заст. бурмістра жида п. Вейца. Це об'єднання жидів дуже не подобалось полякам, які висували аж кількох польських компромісових кандидатів і зі своїми рахунками провалились. Тому то єдиний фронт жидів вони оцінили, як „нездорові стосунки". Коли при такій оцінці згадаємо польські [illegible] зростаюче удоровлен- [illegible] на кресах, то не трудно згадати, що це означає. Найбільш „нездоровими" стосунками були ті в 1922-ому році, коли ми українці були в одному фронті, а чим більше ми розбивались, тим більше нас хвалили.

Український банк в Камінь-Коширську. З днем 9 грудня 1928 р. розпочав свою діяльність Український Кооперативний Банк з обмеженою відповідальністю в Камінь-Коширську. Загальними Зборами членів-основоположників Банку обрано Правління з трьох осіб: Голова Правління Д-р Александер Велігодський, заступник голови Федор Коленда і скарбник Радіон Кашуба. Пай виносить 10 зол., вписове 2 зол.

Рідке явище. Дня 23 грудня 1928 р. в селі Боровичах, луцького повіту, прочитав реферат наш студент варшавського університету п. Іван Лопухович. На реферат в хаті Макара Гута зійшлося до 200 душ селян, які вислухали реферат з увагою і були дуже задоволені. Пора, щоби це взяли на увагу й инші наші студенти, та щоб їх реферати на селі були не таким рідким явищем, як досі.

Політичні вязні Келії ч. 5 при вул. Яховича у Львові передали своїм Товаришом М. Драґаном, що вийшов на волю, 3.17 зол. на „Рідну Школу". Ця жертва, що надійшла з поза сірих тюремних мурів, є найдорощою зі всіх. Цеж правдиве геройство наших політичних вязнів віднимати собі від уст і жертвувати на дорогу ціль. Але це є показчик, яке величезне значіння для Нації має наша одинока виховна шкільна установа „Рідна Школа", а заразом і моральна принука для всіх тих, що уживають золотої волі, а досі не сповняли обовязку супроти цеї найважнішої установи сучасної доби.

Молочарсько-годівельний курс. З ініціятиви воєвідського Рільного Відділу і при допомозі рільничих шкіл в Білокриниці та Вишнівці і рільничих організацій на Кремянеччині відбудеться у Вишнівці в часі від 20.I до 15.VI 1929 р. молочарсько-годівельний курс. На курсі будуть викладати молочарство, рільничу кооперацію, молочарське книговодство, яйчарство й инші предмети з тої ділянки сільського господарства. Кандидати мусять мати принаймenше скінчену народню школу. Курс платний — по 60 зол. місячно з повним утриманням в бурсі. Зголошення приймає „Звйонзек Кулек Рольн. Воев. Вол." в Луцьку, Ягайлонська 45.

З кримінальної хроніки. В ночі з 13 на 14 грудня м. р. невідомі злочинці пробрались через вікно до мешкання Петра Бобка, кол. Болова, Луцьк. пов., забрали одежу на 672 зол., залишили лом і сокиру і щезли.

Веселий кутик.

Яка мова важніща?

— То синок ясні пана вчиться по францусҝу?

— А так, бо з тією мовою можна об'їхати цілу Европу.

— Можебно, але я думав, що з нашим жидівським язиком можна об'їхати два Европи.

——

Напасть.

— Нахлявся вже горілки, що й на ногах не вдержишся. А божився, що келішка в руки не візьмеш..

— Їй-богу, жінко, що пив шклянкою.

[illegible] військову книжечку [illegible] видану через П. К. У. [illegible] Никифора Шевчука, [illegible] Підгайці, гміни [illegible] з уроджена [illegible] юється.

[illegible] книжечку, [illegible] з П. К. У. [illegible] Свер- [illegible] ора і Катерини, замешкалого в с. Озлеві, гм. Млинів, пов. Дубно, цим уневажнюється.

Вкрадені: військову книжку і мобілізаційну карту річник 1894, видані через П. К. У. в Луцьку на імя Василя Ганжука, сина Антона, замешкалого в с. Красне, гм. Полонка, пов. Луцьк уневажаюеться.

Радіо.

Колиб так хтось з наших предків ожив та подивився на теперішній світ, то напевне не міг би надивуватись усьому тому, що на ньому тепер робиться. Людям не досить того, що мають поїзди, якими можуть на годину проїхати 100 кільометрів; тепер вони видумали самолети (аеропляни), на яких як птиці попід хмарами літають. На такому самолеті люде прибувають з одного місця до другого в пять раз скоріше, як поїздом.

Тепер світ иначе виглядає, як колись: далекої подорожі ніхто вже не відбуває возом, тільки поїздом чи на самолеті, і замість кількох місяців роблять її в кілька годин; з двох далеких пунктів тепер люде порозуміваються телефоном в одну хвилину. Накінець найновіщий винахід — радіо дає можливість знати, що робиться в цілому світі. Про цей ото винахід хочемо сказати кілька слів.

Кільканадцять тому літ учений італієць Марконі зробив одкриття, що мову людську при допомозі електричности можна передавати на величезну відлеглість без дротів. Тепер цей винахід здобув собі велике застосовання і дуже швидко поширився по цілому світу. Це й є радіо. При допомозі радійових хвиль, що розходяться з величезною швидкістю, можемо в той самий день знати, що сталося в Англії, Франції, навіть в Америці. Майже в кожному великому місті Европи й Америки є радійові станції т. зв. надаючі, що мають такі машини, які висилають у світ електричні хвилі а з ними людську мову, спів, музику то-що. Перешкодою для тих хвиль не служать ані стіни, ані гори, ані дерева. Вони є всюди, на кожному місці, невидимі для людського ока та невловимі для вуха; але їх всюди можна зловити, аби тільки був одповідній прилад, т. зв. апарат приймаючий. Як звуки людської мови можуть бути зловлені тільки органом слуху — вухом, так і для радійових хвиль повинно бути збудоване таке вухо — приймаючий апарат. В такому апараті хвилі передають ті звуки, які були надані на станції надаючій, а звуки ті можна чути через спеціяльні слухавки, що накладаються на вуха, або через голосник — таку трубу, що дає можливість слухати разом багатьом людям.

Радіо — це винахід величезної ваги: воно приносить людям величезну послугу; наше село занедбане, темне, некультурне радіо зближує зі світом. Завдяки радіо культура дуже швидко може поширитись у селі, знання загальне і хліборобське стає легко доступним необмеженому числу сільських слухачів

Через те, що радійові апарати тепер ще дорого коштують, то кожний господар на селі не може завести в себе власного радія. Зате дуже легко купити його вскладку; наприкл., повинніб купити радійовий апарат члени „Просвіти" і поставити його у своїй філії чи читальні. Куплений за спільні, або зароблені з вистав чи забав гроші і поставлений в просвітянській кімнаті радійовий апарат буде найкращим звязком відрізаного від світу села з широким світом.

До відома пасічників

З'їзд пасічників Кремянецького повіту, який відбувся в Кремянці 25.III б. р. і на якому було присутніх поверх 100 осіб, після заслухання докладу про стан пасічництва на Кремянеччині та приймаючи під увагу, що пасічництво в нашому повіті займає перше місце серед инших повітів Волині по кількости пнів, що розвиток його далеко пересягнув довоєнні часи, а також, що, маючи такі сприятливі умови до розвитку, пасічництво стоїть всетаки на досить низькому культурному рівні в порівнанні з тим, як стоїть воно заграницею, в порівнанні з новими способами пасічницької господарки й техніки, однозгідно прихилився до думки ініціятивного гуртка про необхідність заснования в Кремянці кооперативи пасічників.

Того-ж таки дня відбулись організаційні збори тої кооперативи, на яких було принято й підписано внесений ініціятивним гуртком проект статута кооперитиви під назвою „ТОВАРИСТВО — ВОЛИНСЬКИЙ ПАСІЧНИК".

Кооператива ставить своїм завданням піднести добробут своїх членів, ведучи спільне підприємство, а також піднести їх культурний рівень. Для осягнення цього кооператива має організовувати всякого рода заклади продукуючі й торговельні, зокрема: а) спроваджувати та продавати знаряддя й урядження, що необхідні для провадження поступового пасічництва, б) виробльовати у власних майстернях знаряддя й пасічницьке начиння, в) скуповувати й продавати продукти пасічництва та їх перетвори, г) закладати й провадити власні пасіки, д) переробльовати продукти пасічництва у власних фабриках і медоситнях і е) ширити пасічницьке знання й фахову вмілість, урядҗуючи лекції, відчити, курси, вистави, зразкові пасіки й поля і т. и.

Членом кооперативи може бути кожна повнолітня особа, що займається пасічництвом на терені Волині. Кожний член має вплатити вписового 2 зол. і задеклярувати принаймі один пай в розмірі 25 зол., при чому вступаючи до кооперативи, член платить на пай 10 зол., а решту 15 зол. виплачує на протязі року по 5 зол.

В склад Надзірної Ради обрано: п.п. Бориса Козубського, Василя Черного, Євгена Биковського, Григорія Балацького, Михайла Семенюка, Василя Цопілевича, на заступників п.п. Миколу Шашкова та Василя Заведюка. В склад Управи кооперативи: п. п. Иосипа Миглевича, Василя Черного й Олександра Кисличенка, на заступника—п. Фрузину Снігурову.

19 грудня б. р. статут „Товариства-Волинський Пасічник" Окружним Судом в Рівному легалізовано внесенням до реєстру кооператив під № 460.

Таким чином пасічницька кооператива в Кремянці під назвою „Товариство-Волинський Пасічник", розпочавши свою діяльність ще з весни цього року, тепер вже існує формально.

ПАСІЧНИКИ!

Всі, хто бажає поширити чи поліпшити свою пасіку й навчитися, як найліпше її провадити, хто бажає звільнитись з рук перекупців меду й воску, хто хоче користати з кредитів, які відпускає Державний Банк Рільний на пасічництво, або взагалі хто співчуває й цікавиться копераціею пасічництва, вписуйтесь в члени „Т-ва - Волинський Пасічник".

Впис в члени відбувається в урядові дні в канцелярії Т-ва „Просвіта" (Коржешовського 27 а) в Кооперативному Банкові в Кремянці (Широка 139), або в канцелярії Кремянецького Союзу Кооператив (Широка 139).

За ближчими інформаціями звертайтесь до голови Управи—Йосипа Жиглевича (Широка 14), або до члена Управи Василя Черного (Широка 34).

Управа кооперативи: *Й. Жиглевич*, В. *Черний*, *Ол. Кисличенко*

Цікаві річі.

Як довго живуть риби

Зоольоґічний город у Копенгаґі (столиці Данії) одержав гарного коропа, довгого на яких 30 цалів. Учені сподіються багато довідатись по тім коропі; хочуть справдити погляд, чи то правда, що деякі риби живуть дуже довго. Короп той родився в акварії, має точно означений вік: жиє вже 30 літ. Сподіються, що ця гарна риба житиме до 2040 року. Деякі коропи в ставі Фонтенеблько мають уже нібито по 200 літ і посивіли або збіліли на шкірі наслідком старости. Найстаршою одначе рибою була щука в Мангаймі, неправдоподібно велика, бо аж 17 аршин. Щуку цю, якої останки переховувано донедавна в Мангаймі, зловили в 1497 році (так записано у літописах). В жолудку риби найшли тоді перстень, який доказував, що рибу впущено до ставу 267 літ перед тою датою. Але після розсліду показалося, що кістяк щуки з Мангайму штучно сконструовано з численних кісток менших риб, і що взагалі той 267-літній великан зовсім не жив. А що торкається „посивілих" риб, то їх барва походила від грибового наросту на їх лусці. Тепер ціла надія на коропа з Копенгаґи!

Передплачуйте „Українську Громаду".

Почтова скринька.

Гр. Костюк, Ворончин. — 3 зол. отримали, зараховано до 1.IV.29 р. Часопис висилається регулярно.

М. Черняк, Довгошиї. — Адреса „Зиза": Львів - Руська 18.

І. Тарасюк, Мизюринці, 10 зол. отримали, зараховано до 1 січня 29 р. Висилку часопису відновили

Т. Овчарук, Шили, — 3 зол. отримано, заплачено до 1.I.-29 р.

С. Ковалевський, Горбаків. — 6 зол. отримано, заплачено до 1 травня 1929 р.

Свящ. П. Лібов, — 7 зол. отримано, зараховано до 1.VI. 29 р.

К. Раданевич, Здолбунів—3 зол. отримано, зараховано до 1.VIII. 28 р. Висилку часопису відновляємо.

Марія Пантелейчук. Борсуки. 7 зол отримано, зараховано до 1 квітня 1929 р.

Іван Останчук, Щумськ.—3 зол. отримано, зараховано до 1.VII. 28 р.

Свящ. Гр. Метюк, Носів. — Заплачено до кінця 28 року.

КНИЖКИ й ЖУРНАЛИ.

Джордж Рессель—До великих діл! Львів 1928, стор. 48. Ціна 0.50. Зміст: Проблема сільського життя. Необхідність корінних змін у сільському господарстві. Створення нового соціяльного ладу. Місто і село. До великих діл. Ідеали сільської цивілізації.

Читанка про лихварів і шахраїв та про те, як від них визволитися, з образками в тексті. Впорядкував К. Коберський. РСУК Львів 1928, стор. 90. Ціна 1 зол. Зміст: Хто і як нас визискує. В кооперації наш ратунок! Шкідники кооперації. Заклики.

А. Божиковський: На зустріч майбутности Нарис. РСУК Львів, стор. 46. Ціна 0·35. Зміст: Початок і розвій кооперативи дітий в Лапшині. Розговірки з учениками на тему ощадностей. Початок і розвій кооперативи „Зірка" серед шкільної молоді. Діточа кооператива під моїм виключно проводом. Моя перша нарада з родичами в справі діточих ощадностей в 1926 р. Друга нарада з родичами в справі діточих ощадностей. Початок і розвій дрібної ощадности між старшим громадянством. Памятний день. Час проби. Значіння кооперативного свята для поширення ідеї ощадности. Основання кредитово-щадничої кооперативи „Поміч" на статутах РСУК.—1922 р. Розвиток кооперативи „Поміч" по зареєстрованні статута (до кінця 1927) 1928 рік.

Др. Карло Коберський: Економіка українських земель під Польщею. (Начерк економічної географії. РСУК, Львів 1928. Ціна 2·50 зол. Необхідний підручник для пізнання багацтв нашого краю та його економічного устрою, опертий на останніх даних статистики.

Проф. Б. Мартос: Кооперативна Ревізія. РСУК 1928, стор. 64 Ціна 5 зол. Підручник для гих, хто бажає навчитися переводити контролю в кооперативних установах.

АНОНС! <> АНОНС!

Пізнай себе і других!

Френо-графольог

виясняє характер здібности, недомагання і признання, уділяє порад в критичних обставинах життя на підставі тайних наук, дає точні вказівки до осягнення наміченої мети.

Прошу надіслати характер свого письма або заінтересованої особи, імя, рік, місяць і день уродження (нов. ст.), а отримаєш точну анализу свого характеру, твої здібности і недостачі як рівнож щиру пораду на будуче.

На погашення витрат прошу долучить 5 золотих поч. марками листом заказним.

Адресуй: **T. KOS — PA**
Freno Grafolog
Polska—Grodno—ulica Bośniacka 20.

УВАГА! **СЕЛЯНЕ ХЛІБОРОБИ!** УВАГА!

Коли хочете довідатись, як селяне господарюють в инших краях;
Коли хочете набути знання про нові способи господарювання;
Коли хочете таким чином поліпшити своє господарство й одержувати з нього більше користи;
Коли нарешті, хочете мати ріжні підручники по пасічництву, садівництву, про управу бураків і хмелю, як рівнож про годівлю худоби та підручники ветеринарні і взагалі по всіх галузях сільського господарства, —

звертайтесь до першої на Волині **Філії Краєвого Товариства Господарського „Сільський Господар" в Луцьку,** канцелярія якого міститься при вул. Костюшка, 34 (Інспекторат Ревіз. Союзу Укр. Кооператив), де по дешевих цінах кожний господар може набути всі такого роду книжки і дуже цінний великий календар „Сільський Господар" на 1929 р.

Вибір книжок великий. Є новинки.

РАДА ФІЛІЇ.

ОГОЛОШЕННЯ.

Інструкторський Відділ Волинського Селянського Кооперативного Банку в Рівному улаштовує в днях від 10-го січня до 10-го лютого 1929 р. **місячні кооперативні курси** з викладами: Історії кооперації, Теорії кооперації, Бухгальтерії, Товарознавства, Молочарства і т. д. Бажаючих прослухати курс просимо зголоситись до Банку (Рівне, вул: Вартова № 6). Навчання на курсах безплатне, лише на видатки організаційні та инші належить внести 5 зол.

Інструкторський Відділ Банку допоможе курсантам в розміщенні на помешкання, а для цего просить курсантів зголоситись як найскоріще.

Волинський Селянський Кооп. Банк в Рівному. Відділ Інструкторський.

ЗЕМЛЯКИ!
Попирайте одиноку українську парову фабрику цукорків

„Фортуна Нова"

вл. **К. Авдиковичева**

у ЛЬВОВІ

вул. Кордецького 23.

Цукорки можна замовляти у Львові а також дістати їх на складі Народної Торговлі в Луцьку та у гуртівників в Рівнім.

Купуйте

Незвичайно цікаву книжку

„Царські тайни"

або як жив, панував і був розстріляний разом з цілою ріднею в 1918 році

Цар Николай II.

Цар Николай під арештом. Прокидає в парку сніг.

Ця книжка в двох томах, з **дуже цікавими ілюстраціями,** написана на основі правдивих історичних документів.—Коштують оба томи враз з почтовою оплатою до 1 зол. 30 гр. Оба томи разом 2 зол. 50 гр. вже з почтою. Висилає тільки за попереднім надісланням готівки

Ілюстроване Видавництво „ЛУНА"
Львів, Личаківська 23.

Вийшов з друку і продається

Холмський і Волинськ. Народній Калєндар на 1929 р.

(порадник на ріжні випадки селян. життя)

Д-ра М. Вавринсевича (VII рік)

Зміст обіцяний, погода по Брюсу, маса відомостей і порад по рільництву, медиц. ветеринарії, бджільництву, кухні, на громадські теми і т. п. з 25 малюнками. Календар цей дійсно Народній, цілком світський і від нікого незалежний.

Ціна 1 зол. без перес., polecono 1 зол. 70 гр.

Гроші враз з замовленням слати почт. переказом по адресі:

Dr. M. Wawrysiewicz, poczta Horodło, z. Lubelska.

Важне для Укр. Товариств, Кооператив, Молочарських Спілок Кредитових Товариств і ин.

Вже вийшов і продається по всіх книгарнях, складах паперу і Пов. Союзах Кооператив

„Український Термінар і Калєндар" на 1929 рік

який містить м. и. почтову й телегр. тарифу, стемплеві скалі, адреси укр. установ, кооператив, адвокатів, лікарів і ин.

Ціна 1 прим. 3 зол., за післяплатою 1.15 зол. дороще.

Замовлення просимо слати:

„Народня Книгарня", Станиславів, пасаж Гартенбергів

Жінки, Читальні, Кооперативи, Жіночі гуртки, і Товариства:
Передплачуйте популярний часопис

„ЖІНОЧА ДОЛЯ"

Ілюстрований двотижневик, для українського жіноцтва, що виходить вже пятий рік в Коломиї.

Знайдете в ньому багато цікавих вісток, господарських та кухарських порад, звітів з жіночої праці, цікавий відділ американсько-канадійський, вірші, оповідання, лікарські поради.

„Жіноча Доля" є найдешевшим двотижневиком, бо коштує лише: 10 зол. річно, 5 зол. піврічно, 2.50 зол. чвертьрічно. Для Америки й Канади—2 доляри річно.

Адреса редакції і адміністрації: Коломия, ул. Нова ч. 1.

Купуйте Альманах „Жіночої Долі" „Наша книга" з додатком календаря на 1929 р. 16 арк. друку, багато цікавих оповідань, віршів і научних статей. Хто купить 10 календарів, одинайцятий дістає дармо. Тим, що приєднали 10 передплатниць, вишлеться премію гарну книжечку.

Перша Львівська Конкуренційна Селянська Ткальня

„ВОЛОКНОПОЛЬ"

ЛЬВІВ, Вибрановського 2.

пересилає П. Т. Селянству сердечні побажання

ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

та повідомляє, що сотки тисяч селян, які рік річно міняють у нашій ткальні лен і коноплі на готове полотно, є з тієї виміни

ДУЖЕ ЗАДОВОЛЕНІ.

На жадання висилаємо прібки і цінники. Приймаємо агентів, яким платимо дуже високу провізію.

Незвичайна святочна нагода!

МАЙЖЕ ПІВ ДАРМО!

Кожний українець повинен знати, що купуючи в Лодзі в нашій фірмі, оминає цілий ряд перекупнів і посередників. Купуйте товари просто з фабрики, де за гроші видавані в ваших околицях отримаєте в нас подвійну кількість товару, цілий комплект лише за 37 зол., а саме: 3 мтр. корту вовн. подвійної ширини на чоловіче елеґанцке вбрання або дамське пальто, кольор по бажанню, 3 мтр. маркізи на прекрасну дамську святочну сукню, 1 пара теплих підштаників зім., або дамські штанці зім., 1 светр чоловічий або дамський, кольор залежно від смаку, 1 вафльовий рушник, 1 пара чоловічих темних скарпет, 1 пара теплих панчіх, 1 чисто вовняний шаль, 1 святочна краватка і 3 хусточки до носа. Це все разом висилаємо за почтовою післяплатою [illegible] 37 зол. по одержанню листовного замовлення. Платиться [illegible]
Увага! Купуючий нічого не ризикує, бо коли товар н[illegible] приймаємо його назад, а гроші повертаємо. Ті, що зар[illegible] 3 зол., не платять коштів опак. і опл. почтової. Замовл[illegible] адресувати:

„Polska Wytwórnia", Łódź, Nowomiejsk[illegible]

Цінники на всякі мануфактурні й білизняні товари [illegible]

Маємо рівнож гарні аксаміти на прекрасні [illegible] кольор гладкий або в цвіти і полоски ціна 3·50 [illegible]

Видавець М. Черкавський Drukarnia F. Richtera, Łuck Відповід. редакт[illegible]